

Palveluverkkosuunnitelman tavoite

Hyvinvointiala HALI ry

15.10.2026

Hyvinvointiala Hali ry pitää tavoitetta tilakannan tehostamisesta ja kiinteistökustannusten pitämisestä vuoden 2026 tasolla perusteltuna, kun alueella on 120 miljoonan euron kattamaton alijäämä ja valtiovarainministeriö on käynnistänyt ennakollisen talouden ohjauksen menettelyn.

Taulukon 1 mukaan poistuvista kohteista saatavat 20,2 miljoonan euron säästöt kuluvat lähes kokonaan korvaaviin palvelutiloihin (11,4 milj.) ja uusiin investointeihin (8,8 milj.). Nettovaikutus vuosina 2027–2031 on noin 35 000 euroa. Hali esittää, että suunnitelmassa arvioidaan, voidaanko osa uusien tilojen tarpeesta kattaa yksityisten ja järjestöjen olemassa olevalla palvelukapasiteetilla. Näin tilasäästöt muuttuisivat todellisiksi kustannussäästöiksi.

Suunnitelmassa todetaan, että tilasäästöjen toteutumiseen liittyy epävarmuutta. Lisäksi suuri osa hankkeista edellyttää lainanottovaltuuksia. Hali esittää, että tavoitteen saavuttamiselle laaditaan vaihtoehtoinen polku tilanteeseen, jossa valtuuksia ei saada tai hankkeet viivästyvät.

Valtiovarainministeriö suositti tarkastelemaan palvelujen järjestämisvastuuta ja palveluverkkoa koko alueen rahoituksen riittävyyden näkökulmasta. Hali katsoo, että tarkasteluun kuuluu myös se, mitkä palvelut on tarkoituksenmukaista tuottaa itse omissa tiloissa ja mitkä ostopalveluina tai palvelusetelillä. Monituottajuus on keino keventää omaa kiinteistökantaa ilman, että palvelujen saatavuus heikkenee.

Visio palvelujen verkostosta 2035

Hyvinvointiala HALI ry

15.10.2026

Visioon on kirjattu tavoite oman palvelutuotannon vahvistamisesta ja ostopalvelujen osuuden vähentämisestä muun muassa lasten ja aikuisten sosiaalipalveluissa. Esitämme, että vision tavoitteita toteuttava valmistelu ja päätöksenteko tulee perustua asianmukaisesti tehtyihin tuotantotapa-analyysihin, joissa oman tuotannon sekä ostopalvelujen ja palvelusetelin laatua, saatavuutta ja kokonaiskustannuksia verrataan samoin perustein.

Suunnitelman mukaan palveluverkkopäätöksellä ei puututa palvelujen sisältöön. Järjestämistavasta tuleekin päättää erikseen, ja päätöksen pohjaksi tarvitaan oman tuotannon ja ostopalvelun kustannusvertailu, mukaan lukien tilat, investoinnit, hallinto ja henkilöstökulut.

Hali katsoo, että tavoite nostaa yhteisöllisen asumisen peittävyys 2 prosenttiin 75 vuotta täyttäneistä on saavutettavissa nopeammin ja pienemmällä investointiriskillä hyödyntämällä yksityisten ja järjestöjen palveluja. Palveluja keskitettäessä ja pieniä yksiköitä lakkautettaessa lähipalveluja voidaan turvata monituottajuuden avulla. Esimerkiksi suun terveydenhuollossa, kuntoutuksessa ja kotiin annettavissa palveluissa palveluseteli on toimiva tapa järjestää palveluja.

Investoinnit ja kehitystoimet

Hyvinvointiala HALI ry

15.10.2026

Erityisryhmien asumisyksiköihin esitetään noin 101 miljoonan euron lainanottovaltuuksia. Hankkeiden tarpeellisuutta on arvioitava suhteessa alueen yksityiseen ja järjestöjen palvelukapasiteettiin, ja päätösten pohjaksi on tehtävä tuotantotapa-analyysit.

Suunnitelman mukaan omistaminen kasvattaa kiinteistöriskiä, ja uusien kohteiden yksikkökustannukset voivat olla vanhoja korkeampia. Myös pitkäaikaiset vuokrasopimukset sitovat lainanottovaltuutta ja taloutta koko sopimuskauden ajan. Lisäksi muutostöiden aktivointi jaksottaa kustannuksia mutta ei poista niitä. Päätöksenteossa on siksi tarkasteltava kokonaiskustannuksia koko elinkaaren ajalta.

Lastensuojelun sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutuksen ostopalvelujen vähentämistä koskevissa tuotantotapa-analyyseissä on verrattava omien uusien yksiköiden asiakaspaikkakohtaisia kokonaiskustannuksia nykyisiin ostopalveluhintoihin. Lastensuojelussa on lisäksi otettava huomioon ammattilaisten saatavuus.

Muut suunnitelmaan liittyvät kommentit

Hyvinvointiala HALI ry

15.10.2026

Suunnitelman mukaan säästötoimia voidaan toteuttaa esitettyä nopeammin, laajemmin tai muissa kohteissa, ja yksittäisiä kiinteistöjä koskevat päätökset tehdään viranhaltijavalmisteluna.

Hali korostaa, että palveluverkon muutokset tulee valmistella ennakoitavasti ja vuoropuhelussa alueen palveluntuottajien kanssa. Keusoten tulisi käydä palveluntuottajien kanssa säännöllistä markkinavuoropuhelua, julkaista monivuotinen hankintasuunnitelma ja varata muutoksille riittävät siirtymäajat.

Olemme mielellään edistämässä alueiden kanssa innovatiivisia yhteistyömalleja, joista esimerkkinä voi mainita Etelä-Savon hyvinvointialueen leikkaustoiminnan yhteistyökokeilun yksityisen palveluntuottajan, jossa hyvinvointialue osti yritykseltä leikkaavan lääkärin ja anestesia-lääkärin palvelut ja vastasi itse hoitohenkilöstöstä, tiloista ja hoitopolusta. Yritys puolestaan vuokrasi sairaalasta tiloja ja tukipalveluja omaan toimintaansa, mikä toi vajaakäytössä olleisiin leikkaussaleihin lisää toimintaa.